

Motion till riksdagen 2016/17:3460

av **Lars Tysklind m.fl. (L)**

Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2017 inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen avslår regeringens förslag att bemyndiga regeringen att under 2017 för anslaget 1:17 Klimatinvesteringar ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 1 100 000 000 kronor 2018–2020 (avsnitt 3.7.7).
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2017 för anslaget 1:20 Nationella klimatinvesteringar ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 300 000 000 kronor 2018–2020.

Motivering

Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård innefattar miljöpolitik och miljöforskning. Miljöpolitiken utgår ifrån de nationella miljökvalitetsmålen och det generationsmål för miljöarbetet som beslutats av riksdagen. Målen är styrande för allt miljöarbete som Sverige bedriver nationellt, inom EU och internationellt.

Mänskligheten står inför globala utmaningar såsom klimatförändringar, utarmning av den biologiska mångfalden, brist på rent vatten och spridning av kemikalier. Alla dessa utmaningar hänger ihop och de påverkar framtiden för allt liv på jorden.

Miljöförstöring och klimathot stannar inte vid nationsgränser. Sverige ska vara en förebild och en pådrivande kraft inom EU och i det globala arbetet för ett hållbart samhälle. Ett land som visar ledarskap och förenar välstånd med ansvar för miljö och klimat. Vi står bakom de klimatpolitiska mål som sju partier har enats om inom ramen för Miljömålsberedningen.

Liberal miljöpolitik handlar om ansvarstagande utifrån kunskap och utifrån marknadsekonomiska principer. Teknisk utveckling är en central del av lösningen på dagens miljöproblem. En liberal miljöpolitik medverkar till att förenkla för människor att ta ansvar utan att detaljstyra deras vardagsliv. Konsumenten ska kunna göra aktiva

och informerade val. Vi utgår från försiktighetsprincipen och principen att förorenaren ska betala. Ekonomiska styrmedel ska vara generella och teknikneutrala.

Sverige behöver en grön skatteväxling. Liberalerna vill se lägre skatt på jobb medan olika former av miljö- och klimatpåverkande skatter och avgifter bör höjas. Med beaktande av jobben och konkurrenskraften ska ekonomiska styrmedel därför användas för att möta klimatkrisen och föra Sverige närmare klimatmålen.

Den rödgröna regeringen blir allt mer röd i stället för grön. Den gröna skatteväxlingen är helt bortglömd, i stället höjs bara skatterna, inte minst på jobb. Skattepengar läggs på kortsiktiga subventioner och administrativt krångliga stöd med begränsad klimatnytta. Flera av de stora klimatinvesteringar regeringen säger sig vilja genomföra skjuts fram till efter denna mandatperiod.

Centralt är nu att vidta klimat- och miljöanpassningar där det gör som mest nytta och på sätt som ger långsiktiga resultat. Viktiga områden är transport, energi, industri samt jord- och skogsbruket. Det krävs åtgärder för att nå det långsiktiga målet med en fossilfri fordonsflotta. Vi vill se en europeisk flygskatt. Flyget är ett internationellt transportmedel, och beskattningen ska därför ske på global eller europeisk nivå. Vi ställer oss bakom den bensinskattehöjning som genomförts och anser att det är rimligt att indexera bränsleskatten. Frågan om vägavgifter på motorvägssträckor där det finns särskilt goda kollektivtrafikalternativ bör också övervägas, och i så fall ska miljöbilar undantas från vägavgifterna.

Liberalerna föreslår dessutom att en dubbdäcksavgift enligt norsk modell införs för att minska det utsläpp av partiklar som användningen av dubbdäck medför. Detta skulle förbättra luftkvaliteten i storstäderna.

Förorenaren ska betala. Liberalerna vill därför se att miljöbilsbonusen i stället utformas som en förhöjd skatt på bilar med negativ klimatpåverkan. Det är inte rimligt att skattemedel ska läggas på en bonus för att en bil köps in. I stället bör miljöbilsbonusen utformas som en förhöjd skatt på bilar med negativ klimatpåverkan. Liberalerna förordar därför en omvänd miljöbilsbonus där bilar som inte skulle vara berättigade för en miljöbilspremie, enligt gällande regelverk, under de första fem åren får en förhöjd fordonsskatt. Denna reform liksom andra skattepolitiska förslag som berörs under detta utgiftsområde berörs närmare i skatteavsnittet till Liberalernas budgetmotion. *Därmed avvisas anslaget 1:8 i sin helhet.*

Liberalerna föreslår också en omläggning av reseavdraget i syfte att öka dess regionala träffsäkerhet och minska exponeringen mot felaktigheter i utnyttjandet av avdraget. Tanken är att reseavdraget ska begränsas i de regioner där det finns en fungerande kollektivtrafik. Förändringen beräknas stärka de offentliga finanserna år 2017 med 1 400 miljoner kronor.

Vi föreslår vidare att förmånsvärdet på bilar som inte är miljöbilar höjs. En höjning av förmånsvärdet på bilar som inte är miljöbilar innebär att individens beskattningsbara inkomst ökar. Sammantaget bedöms förslaget stärka statens finanser med 1 200 miljoner kronor år 2017. Samtidigt avvisas regeringens förslag till nedsatt förmånsvärde på vissa bilar.

Det behövs en bättre infrastruktur för att främja en fossilfri fordonsflotta och det är rimligt att staten står för en del av dessa investeringar. Under utgiftsområde 21 anslår därför Liberalerna 75 miljoner kronor för att stimulera utbyggnad av en laddinfrastruktur.

Utöver dessa statliga insatser finns anledning att på lokal och regional nivå främja en fossilfri fordonsflotta genom åtgärder såsom fri parkering, bussfiler och slopad trängselskatt för eldrivna lätta lastbilar, taxi och personbilar.

Genom att tillåta längre och tyngre lastbilar går det att minska utsläppen samtidigt som effektiviteten och lönsamheten ökar. Längre och tyngre fordon kan frakta mer gods per lastbil.

Klimatavtalet från Paris underströk vikten av att avskaffa olika former av subventioner och stöd till fossila bränslen. Därför föreslås ett slopande av nedsättningen av energi- och koldioxidskatt för diesel inom gruvindustriell verksamhet. För 2017 innebär förändringen att statens skatteintäkter ökar med 310 miljoner kronor.

Även dieselsubventionerna till jordbruket måste i enlighet med klimatavtalet successivt avskaffas. Det är anmärkningsvärt att regeringen i stället med start 2016 i det närmaste fördubblat dessa dieselsubventioner. För att öka drivkrafterna för jordbruket att ytterligare bidra till klimatomställningen bör nedsättningen av energiskatten på diesel för arbetsmaskiner i jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet inte byggas ut utan i stället avskaffas över en tvåårsperiod. För 2017 innebär förändringen att statens skatteintäkter ökar med 600 miljoner kronor.

Liberalerna vill driva på miljöanpassningen genom generella och teknikneutrala ekonomiska styrmedel, såsom koldioxidskatt på fossila bränslen och ett utvecklat och reformerat utsläppshandelssystem inom EU. Systemet med utsläppsrätter måste stärkas eftersom det i dag inte fungerar tillräckligt effektivt. Överskottet på utsläppsrätter leder till för låga priser och bristande klimatstyrning. Annullering av utsläppsrätter kan användas för att stärka prissignalerna men Liberalerna ifrågasätter att regeringen ensidigt avser att lägga skattemedel på att köpa in och annullera utsläppsrätter. Det är inom EU Sverige måste driva på för att få till ett effektivare system.

Genom en mix av kärnkraft, vattenkraft och annan förnybar el är Sveriges elproduktion i princip helt utsläppsfri. Dessvärre har fem partier ingått en energiöverenskommelse som är dyr och saknar klimatnytta. Det som nu styr svensk energipolitik är inte omtanke om klimatet eftersom koldioxidutsläppen redan är obefintliga. Fokus är i stället på att av politiska skäl öka dyra subventioner till energislag som är väderberoende och försvagar vårt elsystem. Riksdagens utredningstjänst har räknat ut att kostnaden för en ökad ambitionsnivå i elcertifikatsystemet från 2021 till 2045 sammanlagt kan hamna på runt 100 miljarder kronor beroende på priserna på elcertifikatmarknaden.

I nämnda överenskommelse har ett mål om 100 procent förnybart till år 2040 satts, vilket innebär att klimatsmart kärnkraft ska fasas ut i förtid. Vi anser att det är samhällsekonomiskt slöseri att stänga fungerande klimatsmarta kraftslag. Målet om ett 100 procent fossilfritt elsystem årets alla dagar är det enda viktiga för klimatet. För klimatets skull är det därför viktigare att insatser görs inom de sektorer som har höga klimatutsläpp såsom transportsektorn, processindustrin och jordbruket.

Vägen mot ett klimatsmart samhälle kräver långsiktiga investeringar och det är rimligt att staten delfinansierar vissa infrastrukturmässiga klimatinvesteringar. Liberalerna anslår därför statliga medel för nationella klimatinvesteringar. Fokus på investeringarna ska vara att få ner utsläppen och stöd ska inriktas mot insatser där investerade medel har störst klimateffekt. Det kan till exempel handla om investeringar i biogasanläggningar och metangasreducering inom jordbruket. Medel ska endast gå till insatser som utan stöd inte skulle bli av. Insatserna måste vara marknadskompletterande och får inte slå ut eller på annat sätt snedvrider konkurrensen. *På detta utgiftsområde och*

för 2017 innebär det att 200 miljoner kronor anslås på ett nytt anslag 1:20 Nationella klimatinvesteringar för riktade och långsiktiga klimatinvesteringar. Därmed avvisas regeringens anvisade medel av anslaget 1:17.

Ett Sverige fritt från gifter är centralt när det gäller miljö- och klimatpolitiken. Det krävs en effektiv lagstiftning, ekonomiska styrmedel och förbättrad marknadstillsyn. Kemikalielagstiftningen ska utgå från försiktighetsprincipen. Den europeiska kemikalielagstiftningen behöver skärpas, och särskild hänsyn tas till barn och ungas känslighet samt till den samlade effekten då flera olika kemikalier samverkar. Liberalerna välkomnar att en kemikalieskatt införs för att minska förekomsten av eller risken för exponering och spridning av miljö- och hälsofarliga ämnen från olika varugrupper som ofta används i hemmen.

Farliga kemikalier i konsumentprodukter, till exempel leksaker och kläder, ska bort från marknaden. Det behövs ett långsiktigt arbete för att öka marknadstillsynen när det gäller giftiga konsumentprodukter med särskilt fokus på produkter riktade mot barn. Liberalerna föreslår en satsning på ökad marknadstillsyn som bör utföras av Kemikalieinspektionen. *På detta utgiftsområde och för 2017 innebär det att 10 miljoner kronor tillförs 1:6.*

Många av de miljöproblem som jordbruksproduktionen leder till, till exempel övergödning och minskad biologisk mångfald, beror på tillförseln av näringsämnen via gödslingen. Användningen av handelsgödsel bidrar till övergödning av vattenområden. Även förekomsten av kadmium i handelsgödsel är ett oroande miljöproblem. Det är därför angeläget att användningen av sådan gödsel minskar och att jordbrukets allmänna miljöpåverkan sjunker. För att uppnå detta bör en ny läckageskatt för jordbruket införas från och med den 1 januari 2017. Den skatt på handelsgödsel som avskaffades den 1 januari 2010 skulle kunna tjäna som en utgångspunkt för en ny miljöstyrande skatt. Förändringen beräknas stärka de offentliga finanserna år 2017 med 200 miljoner kronor.

Avfallens miljöpåverkan ska minskas genom fungerande återanvändning och återbruk. Avfallspolitiken måste förebygga och förhindra att tungmetaller, läkemedelsrester och andra farliga ämnen sprids i naturen. Miljöföroreningar i marker är en miljörisk och förhindrar en effektiv markanvändning. Dessa områden måste saneras och återställas i allt högre utsträckning framförallt när det gäller områden som kan användas till bostäder. Liberalerna föreslår en ökad sanering av områden som kan användas till bostadsbyggande samt av områden som är särskilt angelägna ur risksynpunkt. Liberalerna tillför medel till aktuellt anslag och vill se en mer preciserad medelsanvändning än regeringens förslag under samma anslag. *På detta utgiftsområde och för 2017 innebär det att 25 miljoner kronor tillförs 1:4.*

Allemansrätten ska värnas. Fjäll-, skogs- och kustområden samt sjöar och vattendrag med höga naturvärden ska ha ett starkt skydd. Alliansregeringen genomförde vissa förändringar av strandskyddsreglerna för att möjliggöra en mer flexibel tillämpning mellan områden med lågt och högt exploateringsstryck, men mycket tyder på att dessa reformer inte har fått det avsedda genomslaget. Vi vill reformera strandskyddet för att möjliggöra fler strandnära bostäder i områden där inte exploateringsstrycket är särskilt hårt. Vår syn på strandskyddet redovisas närmare under utgiftsområde 18.

Sverige ska ha livskraftiga stammar av alla de fem stora rovdjuren: björn, järv, lo, varg och kungsörn. Dialog med lokalbefolkningen i berörda områden är en viktig del av rovdjursförvaltningen. Allt fler arter hotas av utrotning. Hotade växter och djur ska skyddas genom fridlysning, information och biotopskydd. Artdatabankens arbete ska främjas. För att bevara och utveckla den biologiska mångfalden i form av olika

naturtyper och arter behövs ökade restaureringsinsatser. Liberalerna föreslår en satsning i syfte att bevara och utveckla den biologiska mångfalden i form av olika naturtyper och arter. *Liberalerna anser att den tidigare anslagsnivån för anslag 1:3 ska återställas. Samtidigt tillförs anslag 1:3 år 2017 50 miljoner kronor för restaureringsinsatser.*

Den mest värdefulla naturen måste skyddas och här spelar naturreservat och nationalparker en viktig roll. Liberalerna anser att befintliga modeller för att skydda värdefull natur bör kunna användas i större utsträckning. Till exempel har statligt ägd skog använts som inbyte för privatägd skyddsvärd skog. Särskilt fokus bör de kommande åren ligga på att skydda de värdefulla naturskogarna och Liberalerna vill därför se särskilda insatser för detta. *Liberalerna anser att den tidigare anslagsnivån för anslag 1:15 ska återställas. Samtidigt tillförs anslag 1:15 år 2017 25 miljoner kronor för att skydda värdefull naturskog.*

Miljösituationen i våra hav och vattendrag är kritisk. Fisket måste bedrivas på ett långsiktigt hållbart sätt och hålla sig inom ramen för vetenskapliga bedömningar av vad bestånden tål. Dricksvattenförsörjningen måste säkras och fler yt- och grundvattentäkter ges skydd. Det krävs insatser för att minska utsläpp och miljöpåverkan i våra hav och vattendrag. Miljöövervakningen av våra hav och vattendrag är en central del av miljöarbetet. Liberalerna föreslår en satsning som innebär att Havs- och vattenmyndigheten ska förstärka den havs- och vattenrelaterade miljöövervakningen. *Liberalerna anser att den tidigare anslagsnivån för anslag 1:2 ska återställas. Samtidigt tillförs anslag 1:2 år 2017 25 miljoner kronor för havs- och vattenrelaterad miljöövervakning.*

Nedskräpningen av våra hav är ett av vår tids största miljöproblem. Haven håller på att förvandlas till stora soptippar. Det marina skräpet är skadligt på olika sätt. Fiskeredskap och fartyg skadas men framförallt vållar skräpet stor skada på fåglar, fiskar och däggdjur. De gör sig illa genom att äta eller trassla in sig i skräpet. Vidare bryts plast ned till mikroplast och dessa små partiklar tar sig in i näringskedjan, vilket är skadligt för människor, djur och natur.

Städningen av stränderna kostar kommunerna stora belopp varje år men det görs inte tillräckligt, och i haven och på stränderna ökar mängderna av skräp. Den svenska havskusten måste återkommande städas från skräp såsom plast. Frågan om ansvaret för kostnaderna för städningen har varit oklara men bör ses som ett delat ansvar mellan stat och kommun där det är rimligt att staten går in och finansierar en större del. Liberalerna föreslår en satsning där Havs- och vattenmyndigheten ska få i uppdrag att till kommuner fördela medel för städning av stränder, vilket bör leda till renare stränder men också jobb. Kommunerna ska hos myndigheten kunna ansöka om bidrag för återkommande städning av stränder. *Liberalerna anser att den tidigare anslagsnivån för anslag 1:11 ska återställas. Samtidigt tillförs anslag 1:11 år 2017 50 miljoner kronor för renare stränder.*

Liberalerna fokuserar på åtgärder där de gör som mest nytta för miljö och klimat. Vi ifrågasätter kortsiktiga stöd och subventioner. Utifrån detta samt att vi gör andra prioriteringar än regeringen vad gäller vilka insatser som krävs för miljö och klimat hamnar vi på en annan fördelning av anslaget än regeringen. *Därför avstyrks anslag 1:18 i sin helhet. För att prioritera andra satsningar och reformer som presenteras i Liberalernas budgetmotion föreslår vi på en rad anslag en återgång till tidigare anslagsnivåer. Detta gäller anslag 1:1, 1:2, 1:15 och 1:16.*

Liberalerna föreslår att pris- och löneomräkningen för åren 2017–2019 justeras ned med 20 procent årligen. *På detta utgiftsområde påverkas anslag 1:6, 1:9, 1:16 samt 2:2.*

Tabell 1. Anslagsförslag 2017 för utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård*Tusental kronor*

Ramanslag		Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (L)
1:1	Naturvårdsverket	442 248	-65 238
1:2	Miljöövervakning m.m.	355 214	-49 000
1:3	Åtgärder för värdefull natur	997 535	-298 000
1:4	Sanering och återställning av förorenade områden	868 018	+25 000
1:5	Miljöforskning	80 036	
1:6	Kemikalieinspektionen	257 589	+9 399
1:7	Avgifter till internationella organisationer	272 131	
1:8	Supermiljöbilspremie	700 000	-700 000
1:9	Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	227 101	-1 169
1:10	Klimatanpassning	117 000	
1:11	Åtgärder för havs- och vattenmiljö	787 565	-71 000
1:12	Insatser för internationella klimatinvesteringar	205 000	
1:13	Internationellt miljösamarbete	20 900	
1:14	Hållbara städer	4 500	
1:15	Skydd av värdefull natur	1 268 000	-528 000
1:16	Havs- och vattenmyndigheten	230 100	-22 617
1:17	Klimatinvesteringar	700 000	-700 000
1:18	Elbusspremie	100 000	-100 000
2:1	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader	57 599	
2:2	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	713 003	-344
<i>Nya anslag</i>			
1:20	Nationella klimatinvesteringar		+200 000
Summa		8 403 539	-2 300 969
<i>Specificering av anslagsförändringar</i>			
1:1	Naturvårdsverket		-64 000
1:1	Naturvårdsverket		-1 238
1:2	Miljöövervakning m.m.		-74 000
1:2	Miljöövervakning m.m.		+25 000
1:3	Åtgärder för värdefull natur		-348 000
1:3	Åtgärder för värdefull natur		+50 000
1:4	Sanering och återställning av förorenade områden		+25 000
1:6	Kemikalieinspektionen		+10 000
1:6	Kemikalieinspektionen		-601
1:8	Supermiljöbilspremie		-700 000
1:9	Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut		-1 169
1:11	Åtgärder för havs- och vattenmiljö		+50 000
1:11	Åtgärder för havs- och vattenmiljö		-121 000
1:15	Skydd av värdefull natur		+25 000
1:15	Skydd av värdefull natur		-553 000
1:16	Havs- och vattenmyndigheten		-22 000
1:16	Havs- och vattenmyndigheten		-617
1:17	Klimatinvesteringar		-700 000
1:18	Elbusspremie		-100 000
1:20	Nationella klimatinvesteringar		+200 000
2:2	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning		-344

Lars Tysklind (L)

Christer Nylander (L)

Emma Carlsson Löfdahl (L)

Maria Weimer (L)

Tina Acketoft (L)

Mats Persson (L)